

4.2. Основні вимоги до складання психокорекційних програм

Ефективність психокорекційного процесу в значній мірі залежить від вміння психолога складати психокорекційну програму. При цьому необхідно враховувати наступні **методичні вимоги**:

1. Чітко сформулювати основні **цілі** психокорекційної роботи;
2. Виділити коло **задач**, які повинні конкретизувати основну мету;
3. Визначити **зміст** корекційних занять з врахуванням структури дефекту та індивідуально-психологічних особливостей дитини, розвитку провідного виду діяльності;
4. Визначити **форму** роботи з дитиною (групова, сімейна, індивідуальна);
5. Відібрати відповідні **методи і техніки** з врахуванням вікових, інтелектуальних і фізичних можливостей дитини;
6. Вибрати **стратегію і тактику** проведення психокорекційної роботи;
7. Визначити загальний **час**, необхідний для реалізації всієї психокорекційної програми;
8. Запланувати **форму участі батьків** та інших осіб в корекційному процесі;
9. Розробити **методи аналізу оцінки** динаміки психокорекційного процесу;
10. Визначити **частоту необхідних зустрічей** (щодня, 1 раз на тиждень, 2 рази на тиждень, 1 раз в дві неділі і т.д.);
11. Визначити **тривалість** кожного коректувального заняття (від 10-15 мін на початку коректувальної програми до 1,5-2 ч на завершальному етапі);
12. Підготувати **приміщення**, необхідне обладнання і матеріали.

Після закінчення корекційних заходів складається психологічний або психолого-педагогічний висновок про цілі, задачі і результати реалізованої корекційної програми з оцінкою її ефективності.

Існують *стандартизовані* і *вільні* (орієнтовані на даний момент) корекційні програми.

У **стандартизованій програмі** чітко розписані етапи корекції, необхідні матеріали, вимоги, що пред'являються до учасників даної програми. Перед початком здійснення коректувальних заходів психолог повинен перевірити можливості реалізації всіх етапів програми, наявність необхідних матеріалів, відповідність можливостей, що пред'являються до учасників даної програми.

Вільну програму психолог складає самостійно, визначаючи цілі і задачі етапів корекції, продумувавши хід зустрічей, намічавши орієнтири результату досягнень для переходу до наступних етапів психокорекції.

Цілеспрямований психокорекційний вплив на дитину і підлітка з проблемами в розвитку здійснюється через психокорекційний комплекс, який складається з **чотирьох взаємопов'язаних блоків**:

- **Діагностичний**
- **Корекційний**
- **Оцінковий**
- **Прогностичний.**

В діагностичний блок входять діагностика психічного розвитку дитини і діагностика соціального середовища.

Діагностика психічного розвитку дитини включає в себе:

- ✓ Всестороннє психологічне вивчення особистості дитини і її батьків, системи їх стосунків;
- ✓ Аналіз мотиваційно-потребової сфери дитини і членів її сім'ї;
- ✓ Визначення рівня розвитку сенсорно-перцептивних та інтелектуальних процесів і функцій;
- ✓ Діагностику соціального середовища дитини (аналіз несприятливих факторів соціального середовища, які травмують дитину, порушують її психічний розвиток, формування характеру особистості і соціальну адаптацію).

Корекційний блок включає наступні **задачі**:

- ✓ Корекція неадекватних методів виховання дитини з метою подолання її мікросоціальної занедбаності;
- ✓ Допомогу дитині чи підлітку у вирішенні психотравмуючих ситуацій;

- ✓ Формування продуктивних видів взаємовідносин дитини з оточуючими (в сім'ї, класі);
- ✓ Підвищення соціального статусу дитини в колективі;
- ✓ Розвиток у дитини чи підлітка компетентності у питаннях нормативної поведінки;
- ✓ Формування і стимуляція сенсорно-перцептивних, мнемічних і інтелектуальних процесів у дітей;
- ✓ Розвиток і вдосконалення комунікативних функцій, емоційно-вольової регуляції поведінки;
- ✓ Формування адекватних батьківських установок на соціально-психологічні проблеми дитини шляхом активного залучення батьків в психокорекційний процес;
- ✓ Створення в дитячому колективі, де навчається дитина, атмосфери прийняття, доброзичливості, відкритості, взаєморозуміння.

Оцінковий блок, або **блок ефективності корекційних впливів**, спрямований на аналіз змін пізнавальних процесів, психічних станів, особистісних реакцій в дитини в результаті психокорекційних впливів. Критерії оцінки ефективності психологічної корекції вимагають обліку структури дефекту, механізмів його проявів, аналізу цілей корекції і використуваних методів психологічного впливу. Результати корекційної роботи можуть проявлятися в дитини в процесі роботи з нею, до моменту завершення психокорекційного процесу і протягом тривалого часу після закінчення занять.

Прогностичний блок психокорекції спрямований на проектування психофізіологічних функцій дитини чи підлітка.